

Prekenhåndboka (i Dagen):
16. søn. e. pinse (16. sept. 2007)

Vær ikke bekymret!

Jan Bygstad.

Tekstgjennomgåelse, 10. sept. 2007.

TEKST: Matt 6,24-34

I Bergprekenen taler Jesus om livet i hans følge, - den er en *disippeltale*. Grunnleggende i denne er både saligprisningene (5,1 - 12) der himlenes rike tilsies de små, og deretter ordene i 5,20f: «Dersom deres rettferdighet ikke overgår fariseernes og de skriftlærdes, kommer dere ingenlunde inn i himlenes rike». Også denne søndagens tekst taler om *den rettferdighet som overgår* . . .

24 Ingen kan tjene to herrer. For enten vil han hate den ene og elske den andre, eller han vil holde seg til den ene og forakte den andre. Dere kan ikke tjene både Gud og mammon.

Verset danner bro mellom avsnittet v. 19-23 og v. 25ff, og er avgjørende dersom vi vil forstå hva Jesus lærer oss om bekymring. To ganger understrekes det her at «ingen *kan* (gr. 'DYNATAI', som betyr 'det er umulig å - -') tjene to herrer». Verset gir altså ikke et bud: «Ingen skal/bør tjene to herrer», men konstaterer et faktum. Rett nok hører det med til syndens vesen at vi prøver å tjene to herrer. Men Jesus lærer oss at alle slike forsøk er forgjeves, pga. den måten menneskets hjerte er «laget»: Uvegerlig vil en dras mot den ene og frastøtes av den annen. Viktig er det også å merke seg at Jesus kaller pengene «herre», og gir denne makt et egennavn, *Mammon*, som lar oss forstå at dette er en avgud. Derfor er kjærlighet til penger og velstand likebetydende med avgudsdyrkelse (jfr. Ef 5,5b). Mammon en forførende makt som drar mennesket bort fra den éne sanne Gud (se f.eks. 5Mos 8,7ff; 32,15). Når det handler om penger, handler det dermed om det 1. bud!

25 Derfor sier jeg dere: Vær ikke bekymret for livet, hva dere skal ete og hva dere skal drikke, heller ikke for legemet, hva dere skal kle dere med. Er ikke livet mer enn maten, og legemet mer enn klærne?

Fra å tale om det store enten - eller når det gjelder hva som skal eie et menneskes hjerte, går Jesus over til å tale om bekymringene. Verset innledes med et «derfor», som knytter det som nå kommer sammen med foregående vers: Årsaken til at vi ikke skal bekymre oss, er at vi ikke kan tjene to herrer. Bekymring kommer dypest sett av at vi nettopp forsøker på dette. Bekymring består i å snu ordene i Salme 37,5 på hodet: «Sett din vei i

din egen hånd, og stol på deg selv; du skal klare det.» Mennesket vil ved mammons hjelp være sitt eget forsyn, noe som nettopp er avgudsdyrkelse. Dersom fremtiden virkelig er i mine hender, da er det grunn til å være bekymret. Men dersom jeg er et Guds barn, er fremtiden i Guds hender. Da er det ingen grunn til å være bekymret.

26 Se på fuglene under himmelen! Ikke sår de, ikke høster de, ikke samler de i hus, men deres Far i himmelen gir dem føde. Er ikke dere langt mer verd enn de? 27 Hvem av dere kan vel med all sin bekymring legge en eneste alen til sin livslengde? 28 Og hvorfor er dere bekymret for klærne? Legg merke til liljene på marken, hvordan de vokser! De strever ikke og spinner ikke! 29 Men jeg sier dere: Selv ikke Salomo i all sin prakt var kledd som en av dem. 30 Men kler Gud slik gresset på marken, det som står i dag og i morgen kastes i ovnen, skal han da ikke meget mer kle dere - dere lite troende?

Jesus holder frem naturen som vår lærer: Likesom Gud har skapt altet, holder han i sin nåde alle ting oppe (se Salm 104,10ff), og har satt en grense for vårt livs lengde (Salm 139,16) som vi ikke kan flytte på. Når planter og dyr slik er gjenstand for Guds omsorg, hvor meget mer vil han ikke ta seg av mennesket som er skapt i hans bilde, og som han dyrt har gjenløst med sin Sønn's blod? I møte med disse løfter er det lett for hjertet å tenke at dette gjelder dem som har tro nok, som virkelig stoler på og regner med at Gud er slik. Da kan det være til trøst at Jesus ikke knytter noen betingelse om troens størrelse til denne Guds omsorg, men tvert om sier at dette gjelde «dere lite troende» (v. 30). Spørsmålet gjelder nemlig ikke troens størrelse, - for den som ser sant på seg selv vil det alltid være slik at hans tro fortøner seg såre liten og skrøpelig -, her dreier det seg om troens art: Er det den *sanne* tro, bærer det, enten den nå er liten eller stor, (jfr. Luk 17,6).

31 Vær derfor ikke bekymret og si: Hva skal vi ete? eller: Hva skal vi drikke? eller: Hva skal vi kle oss med? 32 For alt slikt søker hedningene etter. Men deres himmelske Far vet at dere trenger alt dette.

Det er forskjell på hedensk og kristen holdning til livet. Hedningene tenker først og fremst på det legemlige liv, en kristen på sin sjel (Matt 16,26). Hedningene tenker på hvordan de best mulig skal komme gjennom livet, en kristen på om han går salig ut av livet. Å bekymre seg for dette liv er også unyttig og unødvendig: Vi har en Far i himmelen som har lovet å ta seg av vår sak (1Pet 5,7). Hvorfor skulle jeg blande meg opp i det som han har sagt er hans sak?

Ordene om ikke å bekymre seg er ikke et bud, men et evangelium: Du skal slippe å bekymre deg. For du har en Far i himmelen som bekymrer seg for deg. En kristen livsholdning (i motsetning til en hedensk) handler m.a.o. om å levere fra seg bekymringen for de grunnleggende ting i livet i bevissthet om at «dette er ikke mitt ansvar». Gjør jeg det jeg i mitt kall er satt til å gjøre, hviler resten på min himmelske Far. (Dette skal ikke brukes til å unnskyldte slendrian eller dovenskap i det daglige arbeid, - jfr. 2Tes 3,5ff -, der har jeg mitt kall som jeg skal skjøtte etter beste evne. Men *drivkraften* i kall og arbeid, skal ikke være bekymringen).

33 Søk da først Guds rike og hans rettferdighet, så skal dere få alt dette i tillegg! 34 Vær da ikke bekymret for morgendagen. For morgendagen skal bekymre seg for seg selv. Hver dag har nok med sin egen plage.

Til sist samler Jesus alt i den hovedsak som alt dreier seg om og avhenger av: «Søk først -». Ordet å «søke» (gr. 'ΖΕΤΕΙ') beskriver det som utgjør retningen i livet, det som er et menneskes mål og mening. Det første bud lærer oss hva som kommer først og skal stå i

sentrum. Det er da også viktig å vite at dersom vi ikke søker Gud først, søker vi ham ikke i det hele tatt!

Til denne formaning knytter han så et *løfte* som sammenfatter alt han har sagt i de foregående vers. Og så blir det klart: Den som frykter Gud, behøver ikke å frykte noe annet, minst av alt fremtiden. For «i din hånd er mine tider», (Salm 31,16. jfr. v. 6).

Jan Bygstad
